

Amsterdam, 30 maart 2020

Geachte leden van het kabinet,

‘De wanhoop nabij’, dat is de samenvatting van de noodkreten die wij de afgelopen dagen massaal uit onze achterbannen ontvingen. Directe aanleiding was de brief die minister van Engelshoven vrijdag 27 maart jl. aan de Tweede Kamer zond.

De culturele en creatieve sector (inclusief erfgoed) wordt door de maatregelen van de Rijksoverheid om het coronavirus COVID-19 tegen te gaan op ongekennde schaal getroffen. Die maatregelen zijn nodig: volksgezondheid staat immers voorop. Ook begrijpen we dat deze maatregelen vele maatschappelijke en economische sectoren treffen. Uit onze inventarisatie blijkt dat het acuut en massief stilvallen van culturele, educatieve en andere maatschappelijke activiteiten tot onherstelbare gevolgen leidt in de culturele en creatieve sector. Dat hangt samen met een aantal specifieke kenmerken en knelpunten van deze sector:

- Beperkte toegang tot bancaire (overbruggings-)kredietlijnen, vanwege het vaak unieke, kleinschalige en risicovolle karakter. Voor veel theater- en AV-producenten, festivalorganisaties, ontwerpers en erfgoedorganisaties geldt dat deze niet in aanmerking komen voor regulier krediet van banken.
- Seizoens- en projectdynamiek. Festivals en producenten zijn kwetsbare organisaties omdat een lange voorbereidingstijd moet worden terugverdiend in een relatief korte periode van een festival of een tournee. De in de brief van de minister aangekondigde ondersteuning schiet te kort.
- Werkgevers en opdrachtgevers werken in grote mate met zzp'ers en willen hen een redelijk inkomen garanderen. De NOW (Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid) in de huidige vorm belemmert dat. De criteria rondom het bepalen van omzetverlies bij gesubsidieerde instellingen baren ons zorgen omdat wij vrezen voor regels die niet matchen.
- De regeling TOGS (Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19) sluit nog een te groot deel van de culturele en creatieve sector uit, en de huidige criteria zijn te strak omljnd, waardoor veel culturele en erfgoedinstellingen en creatieve bedrijven die direct getroffen worden nu (nog) niet in aanmerking komen.
- De regeling Tozo (Tijdelijke Overbrugging Zelfstandig Ondernemers) gaat uit van IB-ondernemers die aan het uren criterium voldoen. Juist in deze sector komen ook veel hybride en atypische arbeidsrelaties voor, waarbij er geen sprake is van werknemerschap, maar ook niet wordt voldaan aan de Tozo-criteria. Denk bijvoorbeeld aan freelance-musici die via de artiestenregeling verloond worden buiten hun dienstbetrekking. Het uitsluiten van deze kleine maar kwetsbare groep van steunmaatregelen betekent voor het kabinet een budgettaire rimpeling, voor de personen in kwestie een ramp.

De Tweede Kamer roept het kabinet dan ook op om middels de motie Jetten c.s. te werken aan een steunpakket voor de culturele en creatieve sector; daarbij heeft de Kamer expliciet gewezen op het grote percentage freelancers als prangend voorbeeld van het atypische karakter van onze sector.

Het generieke steunpakket van het kabinet en de in de brief van minister van Engelshoven aangekondigde aanvullende coulance maatregelen zijn nodig, maar bieden geen soelaas tegen dreigende faillissementen van instellingen en bedrijven en het op grote schaal wegvallen van inkomen voor artiesten en zzp'ers. Zonder publieksinkomsten staat de sector voor een massief liquiditeitsprobleem. En om na de crisis weer te kunnen opstarten is herfinanciering nodig om te voorkomen dat de sector implodeert. De minister geeft zelf in haar brief aan te zullen kijken naar het gehele culturele en creatieve veld: gesubsidieerd, commercieel en hybride. Wij vinden die breedte, voor deze genoemde categorieën, in het generieke pakket en het coulancepakket nog onvoldoende terug. Wij zien wel een opening, de minister geeft ook aan in overleg met het veld naar aanvullende maatregelen te willen kijken.

Om de culturele en creatieve sector te behouden, is onverwijld handelen nodig. De coulance maatregelen die zijn voorgesteld in de brief kunnen worden uitgebreid naar voorbeeld van hoe het in landen om ons heen wordt gedaan. Stel taxshelters en tijdelijke BTW-vrijstellingen in om bedrijven en instellingen na de crisis de mogelijkheid te geven weer op te kunnen starten.

De sleutel ligt in een overbruggings- en garantiefonds dat zowel de liquiditeitsproblemen op korte termijn als de economische schade op middellange termijn kan opvangen, zowel voor freelancers als voor bedrijven en instellingen. Het hangt allemaal met elkaar samen. De sector staat klaar om dit fonds met uw steun, en met de steun van gemeenten, fondsen en publiek op te richten.

Wij realiseren ons dat de minister van cultuur in deze ongekende crisis de problemen niet binnen het eigen departement kan oplossen en vragen daarom een financieel commitment van het gehele kabinet om dit fonds van de grond te krijgen. Juist nu is een constructieve en robuuste verbinding met Economische Zaken en Klimaat en met Sociale Zaken en Werkgelegenheid noodzakelijk om ervoor te kunnen zorgen dat de sector kan overleven en van waarde kan blijven voor leefbaarheid, educatie en economie in de samenleving. Juist in tijden van crisis, biedt deze sector in al zijn breedte heel veel mensen troost, inspiratie en manieren om tot verbinding te komen.

Wij zetten ons daar als culturele en creatieve sector, inclusief erfgoed, cultuureducatie en amateurkunst, met alles wat we hebben voor in. Wij hebben u daarbij nodig.

Met vriendelijke groet, namens de taskforce culturele en creatieve sector, bestaande uit:

 Federatie Creatieve Industrie | Federatie Cultuur | De Creatieve Coalitie |
Erfgoedplatform | Kunsten '92
Jan Zoet, voorzitter

Kunsten '92 | Herengracht 62 | 1015 BP | Amsterdam | marianneversteegh@kunsten92.nl